

Täysistunto

Torstai 20.4.2017 klo 16.00—19.45

2.2. Suullinen kysymys yritystukien vaikuttavuudesta (Antero Vartia vihr)

Suullinen kysymys SKT 53/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Vartia.

Keskustelu

16.21 **Antero Vartia vihr:** Arvoisa puhemies! Käytämme yritystukiin vuosittain noin 4 miljardia euroa, ja se on samaa suuruusluokkaa kuin hallituksen säästötavoitteet. Koulutuksesta on säästetty satoja miljoonia, mutta näihin yritystukiin ei ole koskettu. Tämä siitäkin huolimatta, että taloustieteilijät ovat lähes poikkeuksetta yhtä mieltä siitä, että valtaosa yritystuista on turhia ja monet niistä jopa haitallisia. Tuet vääristävät kilpailua, ne passivoivat niitä yrityksiä, jotka ovat tukien piirissä, ja vaikeuttavat ja heikentävät niiden kilpailuasemaa, jotka tukea eivät saa. Tämän lisäksi tuet täytyy tietysti jotenkin rahoittaa. Kun meillä on kannustinongelmia yhteiskunnassa muutenkin, meidän ei kannata turhan takia verottaa yrityksiä ja työtä yhtään enempää.

Onneksi hallitus päätti viime lokakuussa kuitenkin asettaa työryhmän selvittämään yritystukia ja niiden vaikuttavuutta. Selvitys on erittäin hyvä pohja tälle keskustelulle, ja siksi kysyisinkin: milloin selvitys on valmis ja milloin saamme sen käyttöön?

16.22 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selvitys on valmis, ja se on työkalu hallitukselle nyt puoliväliriiheen, jossa me käymme yritystukia läpi.

Se, että kaikki tuet olisivat kovin passivoivia, niin kuin edustaja antoi ymmärtää, ei ehkä pidä paikkaansa. Siellä on hyvin merkittäviä sosiaalisia tukia, esimerkiksi sosiaalisen rakentamisen tuet. Eli ei voida sanoa yksiniittäisesti, että niillä on vain negatiivisia vaikutuksia.

Kokonaissumma on noin 4 miljardia, jota käydään tällä hetkellä hyvin tarkasti läpi. Tämä sisältää suorat tuet ja myös verotukselliset tuet.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.23 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan esimerkki yhdestä haitallisesta yritystuesta. [Ben Zyskowicz: Tuulivoimatuki!] Energiaveron palautusta maksetaan teollisuusyrityksille. Tämä tuki on kuitenkin toteutettu niin, että suuret yritykset saavat suhteessa huomattavasti suuremman palautuksen kuin pienet yritykset, min-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2017 vp

kä seurauksena suuret yritykset maksavat noin neljänneksen siitä sähköverosta, minkä pienet yritykset joutuvat maksamaan. Jälleen kerran tämä vääristää kilpailuasetelmaa ja tekee niille pienille yrityksille menestymisen ja kasvamisen entistä vaikeammaksi. Mikä taas on tämän tuen merkitys niille suurille yrityksille, jotka sitä tukea saavat? Se on noin puolelle niistä 0,3 prosenttia yrityksen liiketoiminnan liikevaihdosta. Onko todella niin, että tämä 3 promillea on se ratkaiseva tekijä siinä, onko yritys kilpailukykyinen vai ei?

Tähän energiaveron palautukseen käytetään vuosittain 200 miljoonaa, mittakaavana samaa suuruusluokkaa kuin ammatillisesta koulutuksesta leikattiin. Yksittäiset yritykset hyötyvät näistä tuista, mutta meidän tehtävänä on tarkastella kokonaisuutta. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on puhunut kovaan ääneen [Puhemies koputtaa] siitä, että tämä tuki tulisi lakkauttaa. Onko tämä hallituksen asialistalla?

16.24 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki tuet ovat tarkastelun alla, ja käymme niitä läpi.

Tietysti nyt joudun väkisinkin muistuttamaan, että nämä luvut, joihin kysyjä viittaa, tulivat 2011—2014, ja käsittääkseni te, vihreät, istuitte silloin hallituksessa. [Välihuutoja oikealta] Teillä oli kaikki mahdollisuudet silloin tehdä se muutos.

Tietysti energiaveron palautus on sellainen, joka on kokoluokaltaan iso, mutta toisaalta me pystymme pitämään silloin meidän raskasta teollisuutta kilpailukykyisenä meidän naapureiden kanssa.

16.25 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä salissa on puhuttu yritysverotuksesta ja sen muutoksista, olemme antaneet vahvan tuen yritystukien kokonaistarkastelulle. Viime syksynä valtiovarainministeri kertoi, että tällainen selvitys on menossa, ja sen takia sitä on odotettu kuin kuuta nousevaa. Nyt haluaisinkin kysyä ministeri Lintilältä: jos te aiotte tämän selvityksen perusteella tehdä ratkaisuja parin viikon kuluessa, milloin myös me tukijat oppositiossa saamme tämän loppuraportin nähtäväksemme ja luettavaksemme? Se on erityisen tärkeä asiakirja, kun tulevaisuudessa pohditaan, mistä yritystuista kannattaa pitää kiinni ja mitä kannattaa ehkä säätää entistä toimivammaksi.

16.25 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa kuulla, että oppositiosta tukea tulee. Sitä tarvitaan kyllä varmasti.

Itse en näe mitään ongelmaa. Me voimme laittaa sen vaikka meidän ministeriömme sivuille, sama milloin, koska se on teetetty työkaluksi tätä puoliväliriihtä varten. [Paavo Arhinmäki: Tämän kyselytunnin jälkeen!] Ei siinä ole mitään outoa. Jos me ruvettaisiin laittamaan kaikki ne paperit, selvitykset, jotka me pyydämme virkamiestyönä tekemään tähän puoliväliriiheen, niin sitä en pitäisi ihan fiksuna tapana. Mutta jos joku haluaa, niin totta kai, ei ole mitään estettä sille.

16.26 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että yritystuista käydään kriittistä keskustelua. Yleensä käy niin, että kaikki haluamme yritystukia karsia yleisellä tasolla, mutta kun käydään yksittäisiin tukiin, niin huomataan, että niiden karsimista ei sitten kannatetakaan. Niille sitten aina löytyy joku hyvä perustelu.

Täällä kiinnitettiin huomiota 200 miljoonan euron yritystukeen. Tällä hetkellä tuulivoimatuksia maksetaan semmoinen parisataa miljoonaa euroa vuodessa. Luku tulee käytän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2017 vp

nössä nousemaan tästä joka vuosi vajaa kymmenen vuotta eteenpäin, ja nämä tuet menevät käytännössä ulkomaisten sijoittajien taskuihin. Tässä ei ole siis mitään järkeä, ja nyt kysyn: onko mitään mahdollisuutta, millä näihin järjettömiin tuulivoimatukiin, jotka paisuvat toiselle miljardille, voitaisiin puuttua?

16.27 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä tuet, jotka on myönnetty, ovat sopimusperusteisia. Ei voida yksipuolisesti lähteä sopimuksia sanomaan irti, niin kuin edustaja Zyskiewicz varmasti juristina tietää, eli siinä valtio olisi tietysti heikoilla. Meillä on selkeä suunnitelma nyt energiastrategiassa, kuinka tullaan siirtymään teknologianeutraaliin tukemiseen, ja se tulee tietysti tämän tilanteen korjaamaan.

16.28 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varmasti paljon hyödyttömiä yritystukia, mutta eräs sellainen tukimuoto, joka on hyödyllinen, on pk-yritysten kansainvälistymisen tukeminen. Tällä hetkellä suomalaisista pk-yrityksistä ainoastaan noin 13 prosenttia harjoittaa vientiä, kun Tanskassa ja Ruotsissa luku on selkeästi korkeampi — itse asiassa on laskettu, että jos me pääsisimme samoihin prosentteihin kuin Tanskassa ja Ruotsissa, niin samalla meidän työllisyysasteemme olisi myöskin tavoitteen mukainen, 72 prosenttia. Mitä hallitus aikoo tehdä sen hyväksi, että meillä pk-yritykset saataisiin voimakkaammin sinne vientiuralle? On samalla huomattu, että kansainvälistyminen ja kasvuhakuisuus ovat myös voimakkaasti sidoksissa toisiinsa, eli kansainvälisistä yrityksistä 30 prosenttia on myöskin erittäin kasvuhakuisia. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä pk-yritysten viennin edistäminen, kansainvälistyminen saataisiin parempaan nousuun, samalle tasolle kuin muissa Pohjoismaissa?

16.29 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Edustaja Essayah on jälleen ihan oikeassa: tämä on puoli, johon meidän tulee panostaa. Ja hallitus on panostanut. Esimerkkejä: innovaatioaseteli, kansainvälistymisaseteli — erittäin hyvin vastaanotettu.

Olin juuri äsken Finlandia-talolla palkitsemassa nuoria yrittäjiä, jotka kaikki ottivat omista puheenvuoroistaan esiin kansainvälistymisen. Eivät he käy vientikauppaa, he käyvät kansainvälistä kauppaa. Se on heille ihan normaali tila. Ja tietysti se iso ratkaisu, mikä nyt tullaan tekemään, on, että me laitamme Tekesin ja Finpron yhteen ja tulee Business Finland. Sen lähtökohta on se, että kun ihminen, yrittäjä saa sen oman ideansa, hän voi mennä yhdestä ovesta sisälle ja hakea rahoituksen, saada sen viennin markkinoinnin, sen tuotteistamisen, sen kaiken avun siinä yhden oven tai yhden luukun takaa. Hallituksen tavoite on tuplata vientimäärä, ja uskon itse vahvasti, että tämä Business Finland tulee olemaan erittäin hyvä nimenomaan pk-sektorin kannalta.

16.30 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Essayah'n erittäin hyvään kysymykseen, niin itse pidän keskeisenä mittarina kyllä ministeri Lintilän ja itseni onnistumiselle nimenomaan vientiyritysten osuutta pk-yrityksistä, ja tässä suhteessa Business Finland -uudistuksen yhteydessä on tarkoitus ottaa, sanoisin, Tanskaa kiinni myös siinä, miten käytännönläheisesti myös meidän suurlähetystö- ja edustustoverkko palvelee nimenomaan viennin edistämisessä pk-yrityksiä. Me olemme tekemässä suurlähettiläistä maajohtajia koko Team Fin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2017 vp

land -järjestelmälle. Meillä on paljon hyviä esimerkkejä, mutta meillä on myös paljon opittavaa tässä suhteessa ja tärkeätä työtä.

Samoin meillä on menossa erillinen task force siitä, miten pk-yritykset pääsevät kansainvälisiin kehitysrahoitushankkeisiin paremmin kiinni — niin YK:n, Maailmanpankin kuin meidän omien kehitysohjelmien hankkeisiin — missä olemme ehkä olleet myöskin liian passiivisia aikaisemmin.

16.31 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen aikana tutkimuksesta ja tuotekehityksestä on leikattu 150 miljoonaa euroa, ja tähän päälle vielä saman mittakaavan leikkaukset korkeakoulututkimuksesta. Nämä leikkaukset tuhoavat tulevaisuuden menestyksen, eikä tämä ole yksin SDP:n kritiikkiä, vaan kaikki kansainväliset asiantuntijat ovat tästä varoittaneet. Nyt hallitus on sitten luvannut paikata näitä menetyksiä supistamalla yritystukia, mutta täälläkään ei hallitus ole vielä kertonut, mistä leikataan. Elinkeinoelämän keskusliitto esitti helmikuussa, että leikataan merenkulun tukia, maatalouden yritystukia mutta myös yritysten palkkatukia, ja koska hallitus on tähän asti noudattanut EK:n ohjeita, kysyn nyt ministeri Lintilältä: Mitä tukia te olette leikkaamassa? Ovatko merenkulun tuet ja maatalouden yritystuet listalla? Ja voitteko luvata, että työllisyyttä ei entisestään heikennetä tukityöpaikkoja vähentämällä?

16.32 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puoliväliriihellä on yksi iso tavoite, ja se on saada lisää työtä Suomeen ja suomalaisille työtä. Se on se meidän tavoite.

Me emme tule käymään tässä tilanteessa mitään erityisiä tukia läpi, tässä kyselytunnin aikana. Me teemme koko ajan sitä työtä ja arvotamme, mitkä ovat niitä tukia, joita voidaan siirtää, kohdistaa uudella tavalla, jolloinka ne hyödyttävät enemmän esimerkiksi innovaatio-rahituksen kautta. Tätä ollaan koko ajan tekemässä, ja tämä työ tulee jatkumaan tuonne puoliväliriiheen saakka.

Kysymyksen käsittely päättyi.